

DOLENJSKI VEŠT

Glasiilo Socialistične zveze delovnega ljudstva

Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtek. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-Z-24

Štev. 32 (335)

Leto VII

NOVO MESTO, 9. AVGUSTA 1956

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Pošt. predal: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Ciaspisno-založniško podjetje »Slov. poročevalec« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevel

Grabrovčani v borbi za gospodarski napredek

Po Trdinovi poti iz Metlike pridete kmalu na občinsko cesto, ki pelje v vas Grabrovce in dalje proti Zumberku. Kdor je hodil tam med vojno in pred leti po zelo razdrapani poti, bo zdaj presenečen. Nekdanji raztrgani kolovoz je zamenjal lepa občinska cesta, ali z drugimi besedami: stara, slaba pot je spremenjena v cesto, primerno za vsak promet. Bivši okrajni ljudski odbor Črnomelj jo je sprejel med okrajne ceste in nastavljal cestarja.

Da je ta bivaša pot zdaj cesta, je zasloga delovnih vaščanov Grabrovca. Nad 700 kubikov gramoz so v dveh letih nadrobili, razvozili in nasuli nanjo. Ljudski odbor je dal drobec in gorivo, ostalo so vaščani opravili sami. Lep doprinos k lastnemu napredku, ki naj si ga vzame za vzgled marsikatera vas.

Pri gradnji vodovoda najboljši

Tako na bivšem okrajnem ljudskem odboru v Črnomlju kot na občinskem ljudskem odboru v Metliki vedo povedati, da so doslej Grabrovčani pri gradnji vodovoda na tem koncu največ prispevali. Zlastno so gledali vaščani, ko je prva trasa za vodovod kazala, da k njim ne bo vode. Pa so je bili tudi potrebni kot ostale vasi tega območja. Pred tremi leti so imeli v vasi 15 primerov tifusa zaradi slabe vode.

Razveselili so se novega načrta vodovoda, ki je vključeval

Seja OLO bo 14. avgusta

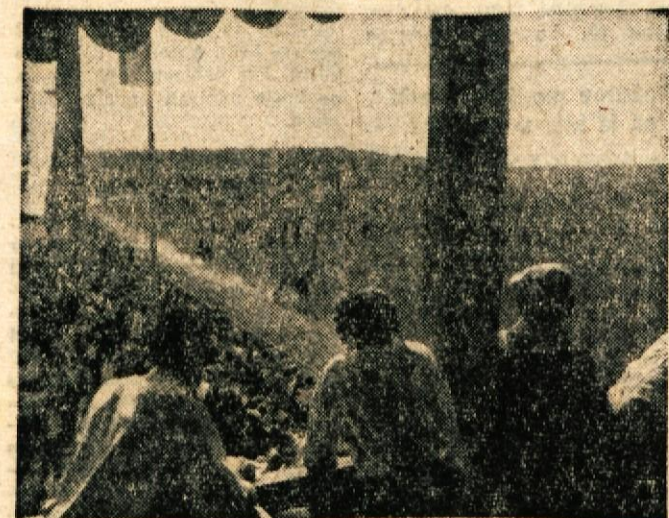
8. redna seja obeh zborov OLO Novo mesto bo 14. avgusta v Domu ljudske prosvete v Novem mestu. Na dnevnem redu je več poročil: poročilo predsednika sveta za notranje zadeve, poročilo sodnika in senata za prekrške, poročilo predsednika okrožnega sodišča Novo mesto o delu okrajnih sodišč v novomeškem okraju ter poročila treh odborniških komisij.

Električni vlak na progi Reka—Zagreb

Del proge Reka—Zagreb, ki pelje skozi Gorski Kotar ter mora premagati velike višinske razlike, so v zadnjem času elektrificirali. Prva kompozicija električnega vlaka je odpeljala iz Reke preko Sušaka 27. julija. Elektrifikacija del proge je dolga 45 km, to je od Reke do Fužin. Z elektrifikacijo nadaljujejo.

Jutri v Kočevju jubilejno zbranje stotega kola Jugoslovanske loterije

Kakih sto tisoč ljudi igra v Sloveniji na srečke Jugoslovanske loterije. Ki je 25. julija odigrala svoje 99. kolo. Jubilejno, stoto kolo, pa bodo odigrali jutri v Kočevju. Zavrteli se bodo bobni in prinesli mnogo prijetnih presenečenj, pa tudi razočaranj tistim, ki že dolgo — ali pa še nikoli — niso nič dobili. Kakorkoli že, pokušimo tokrat igrati! Zbranje je v naši soseščini in morda kane tudi kaj čez Rog... Vsek, ki igra na srečke Jugoslovanske loterije, podpisal s tem tudi šloveljube namena naših organizacij, ki skrbijo za slepe, gluhe, otroke padlih borcev, vojne invalide in podobno.

V nedeljo obiščimo tradicionalne konjske dirke v Sentjernej. Kjer praznuje tamošnji Klub za konjski šport 70-let svojega obstoja. Zjutraj revlja konj krško-pokrajinskega področja, popoldne pa velike dirke.

tudi njihovo vas v omrežje. Kot da bi šli v trgale ali po balo bogati nevesti, s takim veseljem so zapregli živino in šli po vodovodni material. Na zboru volincev so sprejeli sklep, da bo vsako gospodarstvo pomagalo z delom najmanj 10 delovnih dni. Napravili so še mnogo več. Povprečno 23 m jarka so izkopali za vsako gospodarstvo in jarka tudi zasuli ter pomagali pri drugih delih. Skale so vrtali na roke, le dve uri je pomagal kompresor. Danes ima vsa vas dobro pitno vodo izpod Gorjančev. Zivina ne pije več iz blatnih luž in ljudje se ne boje, da bi dobili tifus zaradi slabe vode. 15. gospodarstev ima vodo že v hiši.

41:1, 44:3

Čudne številke ali ne? Res je, toda povedo veliko. Prva pokaže politično opredeljenost vaščanov med vojno, druga razmerje zavestnih naprednih sil nasproti zaostalosti. Da, 41 moških vaščanov je med vojno stopilo v partizanske enote, le eden v belogardistične. Od 47 gospodarstev, kolikor jih je v vasi, se jih 44 zavestno prizadeva za napredek in pošteno delo, kjer je

80-letnica novomeškega prostovoljnega gasilskega društva

V dneh 10., 11. in 12. avgusta bo novomeško prostovoljno gasilsko društvo slovesno praznovalo 80-letnico svojega obstoja. Objavljamo celoten spored slavnostnih prireditev:

V petek 10. avgusta ob 20.30 na kopališču na Loki predvajanje ožkotrajnih filmov o požarih s poučnim predavanjem.

V soboto 11. avgusta bodo ob 21. uri zagoreli po grčih okrog mesta kresovi. Hkrati bo umetna razsvetljava na Krki, nato pa bo podan na odru kopališča na Loki kulturni program:

1. »Na pomoč!«, dramatizirana gasilska recitacija
2. Govor društvenega predsednika
3. Koncert moškega pevskega zbora KD Dušan Jereb

4. godba — ples.

V nedeljo, 12. avgusta: ob 9. uri bo pred rotovžem na Glavnem trgu slovesno razvite novovega gasilskega prapora, ki ga je društvo poklonilo občinskemu ljudski odbor Novo mesto — iz

Nasad malin se prav dobro obnese

Podjetje »DANA« na Mirni je pred dvema letoma uredilo nasad malin in ribezja. Maline so letos prvič obrodile. Cene prav jih je precej sklestila toča. Je bil pridelek nad pričakovane dober. Na hektaru po-

VREME

ZA ČAS OD 10. DO 19. AVG.

Kratkotrajne nevihtne padavine z ohlajitvijo se pričakujejo v drugi polovici tekočega tedna (okoli 10. avg.) in sredi avgusta (v roku med 14. in 16. avg.).

V ostalem bo suho vreme z večdnimi razdobji jasnega vročega vremena

potrebno, trije pa tega še niso spoznali in capljajo za ostalo vasio. Med njimi je tudi človek, ki je bil včasih napreden. Toda večina se ne zmeni za teh nekaj izjem, pač pa gre za borbo za napredek preko njihove nerazvite zavesti in pomanjkanja smisla za lastni in skupni napredek. Uspehov skupnega prizadevanja vaščanov zadržanje trojice ne zmanjšuje. Ni dvoma, tudi oni se bodo prej ali slej priključili in sodelovali zavestno kot ostali.

Vodovod bo spomenik padlim tovarišem

Vojna vihra je pustila sledove tudi na Grabrovcu. Osem prebivalcev je padlo v borbah, štirje so bili ubiti pri bombardiranju vasi 8. decembra 1942, dva sta umrla na posledicah internacije. Dve gospodarstvi sta bili popolnoma požgani, poleg tega pa je zgorelo še 18 gospodarskih poslopj. Vse še danes ni obnovljeno.

Padlim borem in žrtvam fašističnega nasilja bodo postavili spomenik sredi vasi. Pravzaprav bo njihov spomenik največja komunalna pridobitev vasi — vodovod. Spomenik bo

postavljen v obliki vrča, iz katerega bo tekla voda. Temelj za spomenik je že napravljen. S prostovoljnimi delom so člani ZB in SZDL nakopali pesek, ga pripeljali na mesto, kjer bo stal spomenik, in zbeštonirali temelj, garnizija JLA iz Metlike pa je dala kamion za dovoz marmora iz Gradaca. Kip iz umetnega kamna izdeluje podjetje v Ljubljani. Ker ni bil dogotovljen, so že dvakrat odložili odkritje spomenika. Upajo, da bo vse urejeno vsaj do občinskega praznika.

Kaj vaščanom ni razumljivo

Skrbno negovani vinogradi ob cesti pričajo o pridnosti gospodarjev. Zelja za donosnejši način obdelovanja zemlje je pri njih močna. Letos pridelek v vinogradih ne bo velik, ker so posledice ostre zime dokajšnje. Navzlic temu so vinogradi prav skrbno obdelani. Res, bo nizki pridelek zato še dražji, toda misliti je treba tudi naprej.

Da mislijo na napredek, dokazujejo obširne razprave in priprave za načrtno obnovo vinogradov. Dosti so že o tem govorili in bili pripravljeni pričeti z delom, nekateri pa so že tudi začeli. Sedaj so v dvomih glede tega načrta, pač zaradi neopredelnosti zaloga vina v kletih in nesorazmerja cen pri vino gradnikih in v gostilni. Ne razumejo, da zaslužijo gostilničarji toliko kot kmet, ki je vse leto garal v vinogradu in še dokaj drago plačeval galico. Ne razumejo, da je cena pri vinogradniku sedaj nižja kot je bila v jeseni, v gostilni pa je prodajna cena ista. Ne razumejo, da gostinski obrat uvaža vino od drugod, doma pa leže neprodane zaloge dobrega in zdravega vina, kakršnega si marsikateri gost želi, pa ga ne dobi. Ni vse samorodnica, kar raste po naših vinogradih. Izbiira je velika tudi v kvalitetnih vinih.

(Nadaljevanje na 2. strani)

DOLENJSKI ODRED tabornikov se pripravlja na partizanski pohod v Kumrovec

Od 22. do 26. avgusta bo v Kumrovcu IV. zlet Zdrženja tabornikov Slovenije, kamor bodo prišli tudi taborniki iz ostalih jugoslovanskih pokrajin. Slovenski taborniki bodo šli v Kumrovec po starih par-

tizanskih poteh iz izhodiščnih krajev ob Savi, Savinji, Sotli in Mestinjski. Dolenjski taborniki bodo organizirali iz vrst članov Rodu gorjanskih tabornikov iz Novega mesta, Družine svobodnih gozdov v Kočevju in Družine okamenelih svatov iz Ribnice Dolenjski odred, ki bo šel na partizanski pohod v Kumrovec že v petek, 17. avgusta. Naši taborniki bodo na tem potovanju obiskali Otočec, Kromovo, Zameško, Kostanjevico, Podbočje, Bušče vas in Cerklje, Brežice, Dobrovo, Staro vas. Šli čez Sotlo in po hrvaški strani skozi Klanjec in pod Cesargradom v Kumrovec. Med potjo bodo imeli praktične vaje v forsiranju Krke in Sotle, različna pionirska dela, terenske igre, signalizacijo, reševanje in podobno, priredili bodo več

partizanskih mitingov za vaščane, obiskali bodo letalce in muzej v Brežicah, mnoge znane kraje partizanskih bitk in posamezne borce NOV. Seveda bodo med potjo vsak večer postavili potovalni tabor in si sami kuhali; z vozovi, kuhinjo in orodjem jim pomaga novomeška garnizija JLA, ki je tudi tokrat pokazala vse razumevanje za lepe načrte naše mladine in njeno željo spoznavati domače kraje.

V Kumrovcu bo veliko tekmovalništvo v taborniškem mnogo, boju, ki obsega orientacijski tek, signalizacijo in postavljanje šotorov. Novomeški taborniki bodo za to tekmovalništvo pripravili 18 tekmovalnih skupin, na pohod pa bo šlo kakih 50 do 60 članov taborniške organizacije.

Ker niso prišli k fluorografiranju

Slikanje pljuč v osmih občinah novomeškega okraja se bliža koncu. Ponekod je šlo brez vsakih težav, ker so ljudje razumeli, da je to v njihovo korist in ker so pri tem pomagali krajevni aktivisti in odborniki. Po zaključku akcije bomo objavili pregled, kakšna je bila udeležba v posameznih krajih.

Ceprav je ta akcija v prid vsakemu posamezniku in uspešni borbi proti jetiki in je udeležba na fluorografiranju po sklepu okrajnega ljudskega odbora obvezna za vsakega prebivalca, so se naši posamezniki, ki se smatrajo za posebno pametne in velike »junake«, če se ne odzovejo vabilu vodstva akcije. Odlok o obveznem fluorografiranju določa tudi kazni za tiste, ki bi se pregledu namerno izognili ali se pozivu ne odzvali. Vsi taki so že bili ali pa bodo kaznovani. Navajamo seznam kaznovanih v občinah Kostanjevica in Sentjernej.

Sodnik za prekrške občinskega ljudskega odbora Kostanjevica je kaznoval z denarno kaznijo Antona Žarna iz Hrastca z 2.500 din, Janeza Kuntariča iz Pristave št. 9, Franca Hosta iz Slivnice št. 4, Franca Peška iz Franciškega Pešca iz Dobrave št. 11, vsakega s 3.000 din. Angelo Pešič iz Kostanjevice pa je kaznoval s 5.000 din, ker se je odpovedala pregledu. Ostali pridejo še na vrsto.

Občini Sentjernej so bili kaznovani Franciška Bratovič iz Mihovega s 5.000 din, Franciška Virant iz Maharovca s 3.500 din, Ivan Vrtačič iz Gomile s 3.000 din, Neža Zagorac iz Javorovce s 3.000 din, Franc Kosce iz Starre vasi pri Skočjanu s 4.000 din, Anton Entimer s Hrvaškega broda s 4.000 din in Antonija Mencon iz Čučje mlake s 5.000 din.

V kakšni okrajni zaostalosti tavaže še posamezniki in prepomeni z njo besno sovražijo vse kar prinaša in zahteva nov

Košnice košatih Gorjančev vabijo na gorsko sonce — k počitku in oddihu...

Nenehna skrb za proizvodnjo

S seje okrajnega komiteja ZKS Novo mesto

Na razširjeni seji okrajnega komiteja ZKS Novo mesto so 28. julija razpravljali v glavnem o gospodarskem stanju v okraju v letošnjem prvem polletju. O gospodarstvu je poročal na seji predsednik OLO Franc Piršovič.

V poročilu se je dotaknil izpolnjevanja plana v posameznih podjetjih. V glavnem so podjetja v proizvodnji v prvem polletju nekoliko pod planom,

razen nekaterih podjetij, kjer so polletne plane tudi presegli. Pri tem je treba omeniti, da je znaten del podjetij sezonskega značaja, odnosno odvisen od vremenskih razmer, zato podatki o proizvodnji v prvih šestih mesecih ne pokažejo pravega stanja proizvodnje. Navzlic temu so na seji poudarili, da morajo organi delavskega samoupravljanja nenehno spremljati proizvodni proces ter vložiti vse napore, da bo proizvodnja tekla po planu.

Cene na trgu so se ustalile, odnosno nekoliko padajo. Tako indeks cen v primerjavi z letom 1955 v istem razdobju kaže rahel padec pri obutvi (ženskih čevljih in moških nizkih čevljih). Občutno so se znižale cene pohištva in opreme. Tudi tekstilno blago in nekateri prehranski predmeti (margarina, mast, poper) kažejo indeks navzdol. Enako gradbeni material. Zlasti se je znižala cena cementa in deloma betonskega železa, nasprotno pa je cena

strešni opeki in okenskem steklu šla navzgor.

Na splošno je odkup, ki ga izvajajo kmetijske zadruge, letos porastel. Zelo so v zaostanku dohodki občin in okraja. Tudi plačevanje taks je v posameznih občinah zelo različno, o čemer bomo podrobneje še pisali.

Nova ležišča premoga so odkrili

Pri vasi Rakita pri Pirotu v Srbiji so ugotovili, da ima tamnošnji rudnik črnega premoga Jerma okoli 20 milijonov ton zaloga. Ta premog je dobre kvalitete in se lahko uporablja tudi za pridobivanje metalurškega koksa.

Pri Kravanakem v bližini Zagreba pa so odkrili ležišča lignita, ki jih cenijo na tri milijone ton. Lignit je v globini 15 metrov, plasti pa so debele 5 metrov. Ker je ležišče premoga samo 20 km daleč od Zagreba, bo prevoz do mesta zelo poceni.

Bolničarska šola v Novem mestu

Svet za zdravstvo in svet za šolstvo pri OLO Novo mesto sta sprejela predlog, da se v Novem mestu ustanovi šola za bolničarke, ki je več kot poltrobna. Na Dolenjskem že vsa leta izredno primanjkuje nižje medicinske kadra, na drugi strani pa je veliko mladih deklet, ki jih poklic bolnišnice strežnice veseli. Čeprav še ni

bilo razpisa za to šolo, ki bo šele ustanovljena, se je že prijavilo deklet iz vse Slovenije kar za dve takti šoli.

Šola bo enoletna in bo sprejela 30 gojek. Internat bodo imele v Smihelu, pouk pa v novomeški bolnišnici. Tako bo mogoče s pomočjo šole pridobiti potreben srednji medicinski kader, ki ga tako zelo primanjkuje. Priznani zdravstveni strokovnjaki iz novomeških zdravstvenih ustanov, ki bodo predavali in izobraževali gojence na šoli, so jamstvo, da bo pouk na potrebi strokovni višini.

11. številka

Uradnega vestnika OLO

31. julija je izšla 11. številka Uradnega vestnika okraja Novo mesto, ki prinaša odlok o proračunu Okrajnega ljudskega odbora za leto 1956.

Zgradili bomo velik kombinat aluminija

Pred dnevi je bil v Moskvi podpisan sporazum med vlado FLRJ, Sovjetske zveze in DR Nemčije o sodelovanju pri izgradnji velikega kombinata industrije aluminija. Zgradili bodo tovarne, v katerih bomo na leto proizvedli 100.000 ton aluminija. Za začetek prvih del bomo dobili od Sovjetske zveze in Demokratične republik Nemčije posojilo 175 milijonov dolarjev proti 2% letnim obrestim. Naša država bo to posojilo odplačevala z izdelki proizvodnje tega kombinata in z valjanimi izdelki iz aluminija. S tako veliko proizvodnjo aluminija se bomo uvrstili med države, ki proizvajajo največ aluminija na svetu.

Zahvala bosenskih tabornikov

Prebivalcem Novega mesta, posebno pa še tovarišem članom Rodu gorjanskih tabornikov in tovarišem garnizije JLA Novo mesto, vojna pošta 1693, ki so nam nesebično pomagali pri organizaciji tabora v Srebrničah in nam omogočili, da smo preživeli 25 nepozabnih dni in prelepi Dolenjski se najtopleje zahvaljujemo!

Vsem Novomeščanom pošiljam prisrčne pozdrave! Člani izvidniških (taborniških) odredov BOSANSKI NOVI in PRIJEDOR

80 let novomeških gasilcev

Nove izdaje KMEČKE KNJIGE

PERJANICE IN VOLITVE

3. oktobra 1943 so Nemci ponovno bombardirali Novo mesto. Ob tej priložnosti je nastal požar na hiši trgovca Prijatelja v Dillančevi ulici. Gasilci so ogenj delno omejili. Ker se je bilo bati še nadaljnjih bombardiranj, je vse bežalo iz ogroženega mesta. Zato je tedanja partizanska komanda mesta odredila, da se preseli tudi gasilska orodjarna na varnejši kraj. Vse gasilsko orodje je bilo prepeljano v Ferličevo šupo na Ločenski cesti, nasproti pokopališča. Pod vodstvom oblasti se je formirala nova gasilska četa, ki je imela značaj poklicne in je bila noč in dan v pripravljenosti. Gasilci so imeli v tej šupi lastno kuhinjo, ki jo je oskrbovala partizanska komanda. Vodja čete je bil najstari preizkušen gasilec, veteran Ivan Ferlič, sodeloval pa so pri četi spet sami stari gasilci, pa tudi štirje od bivše italijanske poklicne čete.

21. oktobra istega leta so v Novo mesto nenadoma vdrla Nemci.

V zasilni gasilski orodjarni so naredili pravico razdejavanja, ustrelili so kuharja Kumarja iz Bučne vasi, večino službovalcev gasilcev pa odvedli v internacijo. Gotovo smrti jih je rešila sedanja poveljnik Bruno Bernard. Nemci so zasedli tudi gasilsko orodjarno v mestu in se polastili vsega inventarja ter marsikaj uničili, zlasti ves arhiv. Seveda je bilo s tem vse gasilsko delo prekinjeno. Pozneje, ko so se Nemci v mestu dodobra zasidrali, je bilo vse orodje prepeljano spet v mesto v staro orodjarno, kjer pa gasilci niso bili več gospodarji, marveč je prišlo gostje. Po nalogu županstva pa se je spet ustanovila in formirala gasilska ekipa, ki pa ni imela nobenega raznaha. Orodjarno so Nemci popolnoma zasedli in izrinili iz nje vse, kar je bilo gasilskega, prostor pa spreminjali v avtomobilsko garazo, pozneje pa v kovadsko in mehansko delavnico. Od gasilcev, ki so jih stlačili v kletno sobico na dvorišču stavbe, so zahtevali, da morajo biti noč in dan v pripravljenosti. Tako so ostali le še trije ali štirje gasilci, ki so včasih še prišli v svoje zasilno orodje, ter pazili, da orodje ni bilo popolnoma uničeno. Ker je bil pritisk na gasilce čedalje hujši, so se zadnji zapustili in nekadašnja četa je ostala tumačnja klet prazna.

Gasilstvo je postalo takorekot nekakšna odveč. Novomeška oblast pa se sicer, nekoliko poznamajoč kaj je za gasilce, tudi nekaj ogled orodjarne je bil, vendar se kaj več ni ukrenilo, niti ni nihče ni.

Kogar klicali na kak odgovor. Ko pa je pozneje v bližnji okolici golej, so ga prišli na pomoč vsi stari gasilci, kolikor jih je seveda bilo doma.

Mnogo gasilcev je moralo v internacijo, nekaj jih je padlo pri bombardiranjih, precej jih je odšlo v partizane, nekaj pa jih je ostalo v temnem železnem obruču, ki ga je okupator vsako leto bolj stiskal.

Zlom Nemčije je prinesel tudi med gasilstvo velik preobrat. Po pamičnem begu Nemcev in doimobranci iz Novega mesta in po vkorakanju NOV so tudi naši stari gasilci takoj navezali stike z novo oblastjo glede ureditve gasilske čete. Nova oblast je uvidela potrebo po gasilstvu in je imenovala za krajevnega gasilskega referenta pok. Ernota Knola ter mu poverila organizacijo gasilske čete. Tov. Knol je takoj prišel z delom. Povabil je še nekaj starih gasilcev in osnoval četni odbor, ta pa je organiziral oziroma v življenje poklical gasilsko društvo. Z velikim veseljem so se nekdanji člani odzvali povabilu odbora in spet stopili na svoja mesta. Pa tudi veliko število novih gasilcev se je prijavilo. Tako je društvo leta 1946, ko je praznovalo svojo 70-letnico, štel 34 aktivnih članov. Treba je bilo krepkega dela, da se je vse uredilo, da je društvo prišlo spet do polne moči.

Ivan Ferlič, zaslužni gasilec veteran novomeških gasilcev

štenega orodja. Nešteto prostovoljnih delovnih ur so opravili člani gasilskega društva tudi na drugih delih. Po nepopolnih podatkih so imeli v zadnjih desetih letih nad 65 požarov in rešili nič koliko ljudskega premoženja.

Z novo vlogo so se gasilci vrgli na delo in uspeli. Organizirani so bili tudi močna ženska ekipa, ki se je dostikrat boljše izkazala od moške. Za dobre gasilce pa se pripravljajo tudi pionirji.

Danes šteje novomeško gasilsko društvo 29 aktivnih, 6 zasluznih, 5 neaktivnih članov in 12 mladencev. Društvo si je ves čas po osvoboditvi prizadevalo tudi za kulturno izobrazbo svojega članstva. V upravnem odboru je bil vedno en član odbora kulturno-prosvetni referent, ki je imel na skrbi to pango. Tako so zlasti na državne praznike prirejali akademije, interne prireditve in podobno. Članstvo pa se je sestajalo k strokovnim in kulturno-prosvetnim sestankom, kjer so bila na sporedu predavanja in debata, da so si gasilci širili obzorja.

Novomeško gasilsko društvo je bilo že od nekdaj in je še danes tako rekoč matično društvo gasilskih društev tega dela Dolenjske, saj je prav iz njega nastalo več

okoljskih, katerim je matična organizacija pomagala preko prvih, začetnih težav. Društvo

Erno Knol je leta 1945 začel organizirati novomeško gasilsko vrsto

je imelo vedno tudi zelo dober kader, tako da je tudi v tem pogledu prednjačilo. Ves čas svojega obstoja je društvo rado šlo na pomoč tudi v oddaljene kraje, po zadnji vojni pa sploh ni več ognja, kjer bi novomeško društvo ne pomagalo gasiti.

Nevestno opravljanje službe je kaznivo

Vsak državni uslužbenec je dolžan vestno in v skladu z zakonitim predpisom opravljati svoje službo. Kdor ne dela tako, je kazensko odgovoren. Za hujša dejanja so redna sodišča in sodnik za prekrške, za lažje pa disciplinska sodišča.

Pred senatom disciplinskega sodišča pri okrajnem ljudskem odboru Novo mesto se je v zadnjem času zagovarjalo več uslužbenecv, ki so nevestno in malomarno opravljali svojo službo. Največ pritožb je soper logarje, zato je le-teh bilo sorazmerno največ. Res je logarska služba naporna in težka, vendar jo je treba izvajati po predpisih in biti pri tem strogo objektiven ter pošten. Okrajni logar F. K. ni ravnal pravilno, ko je vedel, da je nekdo namesto 6 kubikov lesa, za kolikor je imel dovoljenje, posekal kar 80 kubikov, vendar tega ni prijavil nadrejenim. Logar je nezakonito posekal les tudi figosal. Oboje je bil na 15-odstotno znižanje prejemkov za dobo enega leta.

Tudi logar S. I. ni ravnal pravilno, ko je les, odkazan za domačo porabo prežagal za prodajo in to v veliki meri. Razen tega je namesto pri panju figosal les kar ob cestah tudi tudi dovolil posek drevev, za katerega lastnik ni imel nakazila. Tudi on je bil obojen na 15-odstotno znižanje prejemkov za dobo enega leta.

Če gori v velenestu

Nedavno so imeli v New Yorku največji požar v zadnjih 34 letih. Vnelo se je opuščeno petnadstropno poslopje in gorelo več dni. Pri tem požaru je bilo ranjenih 200 gasilcev, 20 od teh so jih morali takoj prepeljati v bolnišnico. Zaradi požara in gašenja je bil oviran promet na podzemski železnici. Samo en dan je zaradi tega 250.000 delavcev in uslužbenecv prišlo prepozno na delo.

Cestar A. K. je neredno prihajal na delo. Rad je tudi med delovnim časom smuknil v gostilno in sploh slabo opravljal službo. Bil je že disciplinsko kaznovan, vendar ga kazni ni spametovala. Sedanja kazen se glasi na 15 odstotno znižanje prejemkov za eno leto. Okrajni logar I. P. je slabo skrbel za zahtevan ljubadarski v svojem delovnem področju, kar je glavna naloga logarja v poletnih mesecih. Obojen je bil na 10-odstotno znižanje plače za dobo 6 mesecev.

Veterinarski higienik A. H. je

dobil obvestilo, da je v neki vasi poginil prašič, katerega je treba zakopati. Namesto da bi šel sam do kmetja, je poslal svojega sina. Tudi on ni prašiča zakopal kot je potrebno, pač pa je lastniku samo naročil, naj ga zakopajo. Kmet je mrhovino zakopal blizu doma in pilčivo. Pomoč so jo odkopali cigani in pojedli. Prašič je poginil od zastrupljenja z arzenikom. Samo slučajno se ljudje niso zastrupili zaradi konjačeve malomarnosti. Obojen je bil na 10% znižanje prejemkov za dobo enega leta.

Sprehod po živilskem trgu

Toliko košev, košar, jerbasov in ljudi doseže, da ni polnolotnega prostora na Prešernovem trgu, kot prvi ponedeljek letošnjega, nekoliko soparnega avgusta. V Novem mestu občina ne pobira tržnih taks na mestnih mitnicah, ki naj bi bile nasejane ob poteh v mesto, kakor pred desetletji, ampak si mora edini uslužbenec mestne občine za pobiranje taks utirati pot skozi gnečo nestrpnih prodajalcev in kupcev, ki vseprek na glas primerjajo cene in trgujejo. — Tri sto listov sem potisnil od devetih ljudem v roke, pove vsi zadihan in si utira s čela pot. — Tudi silil sem marsikatero na račun tistih petih ali desetih dinarjev, ki jih prodajalci plačujejo od koša ali košare. Zanimljivo smo se za cene. Zgodaj zjutraj so še močno različne, toda proti osmi se ustalijo. Čebula je draga — rešta 70 din., paprika tudi 70, kumare imajo pa še kar ugodno ceno — 15 din. In drugi poljski sadeži? Fižol v stročju je 30 din, solata 70. Tudi sadje, ki je pogosto komaj napol zrelo, ima visoko ceno: jabolka 40 din, slive tudi 40, bruske tudi. Cena jaja pa se je sprva sukala okrog 15 in 14 din, a ustalila se je pri trinajstih dinarjih. Na novomeški trg so prinesli trgovci precej konfek-

cije in lončarskih izdelkov. Po mestu se je v zgodnjih jutranjih urah pomikal na ločensko sejnišče cel sprevod goveje živine. Vrvež na živilskem trgu obeta, da bo trg tudi poslej ob ponedeljkih dobro založen in da bodo cene poljskim pridelkom še občutno padle.

Umor v Mirni peči

V noči od 2. na 3. avgust okoli 2 ure ponoči je bil umorjen v strelnem orožjem 19-letni Kocjan Saj. Umorjen je bil poleg domačega kozolca. Preiskava je v teku.

Strelna ubila hodčo

V Zenici je pred kratkim med hudo nevihto udarila strelna v minaret tamošnje džamije. Prav ta čas je bil na minaretu hodča (muslimanski duhovnik). Strelna je hodčo Rašida Zajmroviča na mestu ubila. Minaret ni imel strelovoda.

Nepoštena poštarica

Postarica Andžana Vojnovič je bila zaposlena na pošti v Draganiču pri Karlovcu. Pred kratkim so odkrili, da je v razmeroma kratkem času povenarila skupno 1.213.000 dinarjev. Denar je porabila za zabave in pijačo, kateri je zelo vdana. Izročili so jo sodišču.

Prvi tork v novembu bodo v ZDA volili predsednika. Takšen je napisan zakon: vsako četrto leto volijo prvi tork v novembu predsednika Združenih držav.

Volilni boj se je dejansko že začel, dasiravno se uradno še ni pričel se bo šele 20. avgusta, ko bosta obe glavni in v bistvu edini ameriški stranki — republikanska in demokratska — že na posebnih kongresih določili svoje kandidate za predsednika in podpredsednika.

Svetovno znani ameriški pisatelj John Steinbeck je o sešah in navadah in običajih ameriškega volilnega boja napisal piker članek, iz katerega povzemamo nekatere odlomke, saj poveda več od marsikaterega suhoparnega komentarja.

Strankarska politika moje domovine, pravi Steinbeck, meji na mistiko, na neumljivo skrivnost in zato je po mojem mnenju precej nerazumljiva. Vzle temu pa je poglavitna misel naših volitev čisto preprosta: tisti, ki so na krmlin, žele tam ostati, oni, ki niso, pa hočejo priti na oblast. Ta preprosta poglavitna naloga je edina nezamotana stvar pri naših volitvah.

Zatem Steinbeck duhovito pripoveduje o pripravah na kandidiranje.

Prvi način, po katerem prepozna bodočega kandidata, je nenavadna uvidenost. Če kak človek čisto ponavla, da nima prav nobenih skomin po javni službi, je to znak, da se namerava kandidirati. Temu običajno sledi družinska idila. Nežni očka začne voditi na sprehod svoje male zanglečke in si prizadeva, da bi pisali o njem kot o nežnem očku in da bi ga na teh sprehodih fotografirali, da bi tako lahko članke o njem ilustrirali. Svoji soprog začne pošiljati šopke rož, običajno prvič po daljši vrsti let — in to stori navadno javno. Če ima prijateljico, se o njej družbe in ona se bo morala zadovoljiti s kozuhom iz kanadskih kun, ki ga bo dobila po volitvah.

Ze v prvih dneh kandidatove kariere se pokaže njegova ljubezen do živali. Sleherni kandidat ima običajno zvestega psa. Psa pogosto toliko hvalijo, kakor da je on kandidat.

In dalje: brž ko zakonec pokaže željo, da bi ga njegova žena spremljala, kadarkoli gre z doma, pomeni to, da je začel hrepeneti po kakšni politični časti. Če pri tem iznenada začne otrokom na ulici deliti čokolado, lahko prav kmalu pričakuje uradno kandidacijo. Potem navaža Steinbeck primer nekega volilnega kandidata s prejšnjih volitev, ki je zahteval od svoje žene, naj se da slikati, kakor moške kravo, s čimer se je izdal, da namerava kandidirati. Ta fotografija naj bi ubila trj muhe na en mah. Pokazala naj bi, da je kandidat vdan zakonski zvezi, demokraciji in kmetijstvu.

Zatem Steinbeck navaža še druge znake, ki napovedo kandidiranje v ZDA: darila prijateljem, cerkvenemu poglavarju volilnega okrožja ali zvišanje plače tajniki itd. Kandidat, pravi pisatelj, išče v tem času prijatelje med preprostimi ljudmi in celo med črni in košarkarji. Neha špekulirati na borzi, če je to dotlej počel, in izogiba se nočnih lokalov ter sumljivih žensk.

Potem si kandidat začne natikati na glavo najrazličnejša pokrivala — kavbojski klobuk, kozuhovinske čepice in gasilsko čelado ter klobuk ameriških farmerjev. Če si natakne še perjanico in se da proglasiti za častnega indijskega poglavarja, je potem to nedvoumno znamenje, da bo kandidiral.

Se in še duhovito pripoveduje Steinbeck o značilnostih volilnega boja in kandidiranja v ZDA, mi pa bomo na koncu navedli še podatek iz drugega vira, da imajo namreč v predvolilnem boju pred predsedniškimi volitvami glavno besedo izkušena reklamna podjetja, ki sicer reklamirajo mlo ali naj-novejše televizijske sprejemnike.

V nedeljo se bodo demokrati sestali v Chicagu, da bi določili svojega predsedniškega in podpredsedniškega kandidata. Ker se je senator Kefauver odpovedal svoji kandidaturi v prid senatorju Stevensonu, ima ta največ možnosti, da postane demokratiški predsedniški kandidat — kakor na volitvah 1.1952.

Teden dni kasneje, 20. avgusta, se bodo v San Franciscu sestali republikanci. Pri njih ni skoraj nobenega dvoma, da bo predsedniški kandidat ponovno sedanji predsednik ZDA Eisenhower.

Tedaj torej se bo začel uradni del volilnega boja, kandidati se bodo predstavili volivcem — v glavnem kar preko televizije — in čez kakih sto dni bodo ameriški volilci pritiskali na gumb volilnega avtomata in tako povedali, koga hočejo imeti za predsednika in podpredsednika ZDA.

Vlade Jugoslavije. Sovjet-

skve zveze in Vzhodne Nemčije so v Moskvi podpisale sporazum o izgradnji kombinata in dustrije aluminija v Jugoslaviji, ki bo dajal letno sto tisoč ton aluminija. Jugoslavija je dobila v ta namen dolgoročni kredit 175 milijonov dolarjev z 2-odstotnimi obrestmi. Odpilčevala ga bo z aluminijem.

Napetost v zvezi z nacionalizacijo Sueškega prekopa še ni popustila. Francija in Velika Britanija sta poslali v bližino Suez svoje pomorske in padalske enote, na konferenci zunanjih ministrov treh zahodnih velisil pa so sprožili predlog o sestanku 24 držav, na katerem bi sredi avgusta razpravljali o mednarodnem nadzorstvu nad Sueškim prekopom.

Na Poljskem so sporočili, da so usakili vse obtožbe proti bivšemu generalnemu sekretarju poljske partije Vladi-

slavu Gomulki in dvema drugima visokima partijskima funkcionarjema, ki so jih 1949 odstranili s položajev, češ da so sodelovali s sovražnimi agenturami.

Stavka delavcev dveh največjih ameriških jeklarskih družb v Pittsburghu se je po 34 dneh končala z zmago delavcev. Delodajalci so namreč privolili v sklenitev triletnih kolektivnih pogodb, kot so to zahtevali sindikati.

Vzhodna Nemčija bo dobila na podlagi nedavnih sporazumov do 1960 od Sovjetske zveze 7 milijard 500 milijonov rubljev kreditov. Porabi jih bodo za nakup industrijskih izdelkov, surovin in živil.

V bližini poljskega glavnega mesta Varšave je iztril električni vlak. Nesreča je terjala 4 smrtne žrtve, sedem po-nikov pa je bilo ranjenih.

V TEM TEDNU NABIRAMO:

Cvet rmana 50 dinarjev, slezenovca 900 dinarjev, bele detelje 140 dinarjev, rdeče detelje 90 dinarjev, črne (kranijske, domače) detelje 90 dinarjev.

List volčje češnje (beladone) 150 dinarjev, robide 40 dinarjev, maline 40 dinarjev, borovnice 100 dinarjev, melise 150 dinarjev, slezenovca 200 dinarjev, šmarčnice 100 dinarjev, pekoče koprive 40 dinarjev, breze 20 dinarjev, vinogradniškega lapuha 60 dinarjev.

Rastlino pitčjega drešna (moravka) brez korenin 50 dinarjev, breskove dresni 25 dinarjev, ženikija 140 dinarjev, rmana 36 dinarjev, materine

dušice 36 dinarjev, urhovke 60 dinarjev, slaka 100 dinarjev, gladisnika 40 dinarjev, tavčent-rože 70 dinarjev.

Korenine bodeče neže (kom-pava) 100 dinarjev, gladeža 65 dinarjev, velikega divjega jane-že 220 dinarjev, malega divje-ga janeža 300 dinarjev, baldri-jana 260 dinarjev, srčna modri 200 dinarjev.

Plodovi suhe borovnice 600 dinarjev, kumna (kime) 450 dinarjev, jerebika 80 dinarjev.

OPOZORILO — Rastlina pitčjega drešna (moravka) se bo odkupovala samo do konca meseca avgusta. Pohitite z nabiranjem.

Veliki in mali divji janež cveteta belo, korenine dišijo po kozlju. Pri nabiranju pazite, da ne boste nabirali napačnih korenin.

Konjske dirke

tudi v Krškem

Klub za konjski šport »Posavje« v Krškem bo priredil v nedeljo 19. avgusta na stadionu Matije Gubca v Krškem tradicionalne konjske dirke, na katerih bodo sodelovali konji vseh klubov za konjski šport v Sloveniji in Hrvaški. Dirke bodo v okviru občinskega praznika občine Videm-Krško. Dopoldne bo kmečka revija, ki se bo razvila iz mesta Videm-Krško na stadion, kjer bo nato večinski zborovanje, popoldne pa bo devet dirk. Za zmagovalce so pripravili 300.000 din. nagrad. Zveze v Krško so ugodne, zato vabi odbor k udeležbi vse prijatelje konjskega športa.

Požar manj — škode pa iz leta v leto več

Po uradnih podatkih je bilo v Jugoslaviji od 1951 do 1956 približno 26.000 požarov, ki so nam napravili skoraj osem in pol milijard dinarjev škode. Tu je vpračunana seveda samo materialna škoda, medtem ko je škoda zaradi posledic požarov zlasti v gospodarstvu še veliko večja. Značilno je, da zadnja leta število požarov pada, narasča pa škoda. Tako je bilo leta 1951 5.008 požarov, 1952. leta 6.199, 1953. leta 5.084, 1954. leta 5.074 in lani 4.687 požarov, medtem ko je znašala škoda v posameznih letih od 1951 do 1955: 675 milijonov din, milijardo in 306 milijonov, milijardo in 632 milijonov, milijardo in 868 milijonov in lani kar tri milijarde in 120 milijonov dinarjev.

BELOKRANJSKA KMEČKA GOSPODINJA

ZORA VERGOT

Podnebje je za razne prehranske in industrijske rastline ugodno, kakor sem že omenila. Težave so le v sušnih letih, ki pa vendar uničijo manj ko mokra leta, ki se Beli krajini krožno ponavljajo. Pogledmo, kaj belokranjski kmet prideluje in prideluje in goji.

Zitarike: pšenico, rž, ječmen; ovsa sejejo le malo in tudi ne uspeva tako kot v višjih legah.

Okopavine: krompir, krmača, pesa, fižol, grah, Steber belokranjskega poljedelstva je koruza, ki kar lepo uspeva in daje tudi dober hektarski donos. Zelo skromno je pa razvito zelenjadstvo.

Industrijske rastline: lan in konoplja, toda le v okolju Dragatusa, Vinice, Preloke in Adlešičev, pa še tu na prav majhnih površinah.

Sadje. Bela krajina je področje, kjer bi uspevalo vseh vrst sadje, od jabolk in hrusk do kosčičarjev. Posebno donosne so breskve in marelice, vendar jih smotrno nihče ne goji, kakor

sadja v Beli krajini sploh ne smatrajo za prehranjevalni pridelek. Na pobočjih uspeva vinjska trta, še više pa kostanj, oreh in češnja. Zemlja in podnebje sta torej primerne za sadje, jerejo, treba je le ljudi, ki bi znali pridelovati sadje v tolikem obsegu, kot je lahko mogoče.

Zivinerja je v Beli krajini na napačni poti. Značilno za belokranjskega kmetovalca je, da cení vola veliko bolj ko kravo in da je vol merilo za dobrega živinorejca. Torej mnene, ki je povsod drugod že zastarelo. Belokranjski kmet gleda v volu kapital, ki mu bo vrzel toliko in toliko, četo pozabi, da bi mu dobra krava dajala podmladek pri reji in mleko, obenem mu pa lahko pomagala tudi pri delu. Nemara prav voli dokazujejo zaostalost belokranjske živinorejce.

Svinjereja v večjem obsegu ni razvita. Svinje redijo predvsem za domače potrebe. Posebne pasme ni. Prašičke kupi-

jejo na sejnih v Novem mestu in v Karlovcu. Po podatkih, ki so jih zbrali v kmetijskem tednu, je stanje živine v Beli krajini sledeče:

govedo, skupaj, 12.500 glav — krav 4.584, volov 3.954, blkov 39, mlade živine 3.923. Med mlado živino prevladujejo junčci, ker telčke v Beli krajini zelo težko prodajo za vrejo. Čislani so le junčki, ki imajo v Beli krajini sorazmerno višjo ceno kot telčke.

Konj je 1.189, prašičev 9.330, ovc 2.464, perutnine 38.000.

Te številke nam marsikaj povedo. Skromnemu kmečkemu gospodarstvu s pčlo krmsko osnovo, kot je to v Beli krajini, je konj vsekakor v breme. In prav konj je sorazmerno veliko. Belokranjska živina je lačna, če ne vse leto pa vsaj v drugi polovici zime in zgodnji spomlad. Zato je tako pčel mlečni donos, skromen pa tudi prirastek zaradi trajne ali vsaj začasne jalovosti, ki je posledica podhranjenosti. Skoraj vsaka hiša redi tudi nekaj ovac, vendar ne toliko zaradi volne kot zaradi mesa.

Od malih živali je najbolj razširjena kokošereja, goje pa tudi purane, ok rekah pa rabe in gosi, vendar je to vse brez smotrnega dela in izbire. Čistih pasem v perutnarstvu ni.

Cebelarstvo je vrglo že marsikateremu tučcu, ki je začasno živel v Beli krajini, lepe do-

hodke, med domačini pa je le malo razširjeno.

ZELENJAVA KOT PREHRANA

Zelenjadarstva v naprednem amisu Belokranjci ne poznajo. Nekaj pomladne solate in v jeseni endivija je skoraj vse, kar zasledimo na belokranjski mizi. Pozimi pa kislina — zelje in repa. Zeleno solato nadomeščajo z zeljnatim in poletni, s stročji fižolom. Zelo malo je najti konzervirane zelenjave za zimo, ker gospodinje še ne poznajo vrednosti take hrane. To je tudi vzrok, da je tako malo vrtov, važnih virov zdrave prehrane, pa še ti so večinoma posajeni z zgodnjim krompirjem in zelenjem, le s pravo zelenjavo ne.

Sadja belokranjski jedilnik še ne pozna ali pa ga smatrajo je kot postalost, oziroma ga prekuhuje v žgane pijače, ki uničijo ljudsko zdravje.

Sploh je prehrana belokranjskega ljudstva enolična, pre malo raznovrstna in zato seveda siromašna in sestavina, ki jih zdravje terja.

DOM, STANOVANJE IN KUHNJA DRUGEGA TIPA BELOKRANJSKE GOSPODINJE

Zadnja svetovna vojna je pomegla z mnogimi belokranjskimi kočami in lesenjaci. Materialna škoda je bila res veli-

ka, vendar je to uničenje imeo tudi svojo dobro plat. Kajti v zdravstvenem in sodobnem oziru so bile le koče neprimeren pa tudi nedostojen dom za belokranjskega človeka. Vendar je ostalo še marsikaj. Nekatere vasi so take kot pred sto in več leti. Nove in po vojni obnovljene ne vasi tudi še niso kot bi morale biti, napredek je pa vendarle. Pri obnovi vasi se je premalo pazilo na zdravstvene zahteve in higieno, ki je v Beli krajini ponekod prava pastorka, kar ima za posledico razne bolezni in iz njih izvirajoče nado-

ge. Nove vasi so zazidane; imajo vsaj dve sobi in vežo, preurejejo v kuhinjo s štedilnikom, kar je v primeri s prejšnjimi razmerami lep napredek. Pri hišah so stranski s pokritimi greznici. Hiše in kuhinje imajo lesena tla; flovice v novih kmečkih hišah ni najti več. Vse pa imajo velika okna, torej dovolj svetlobe in zraka, kar je v starih hišah tako manjkalo.

Ogledimo si še družino in gospodinjstvo v nji. Že pri obravnavi gospodarskih razmer sem omenila izseljevanje, ki je bilo v Beli krajini izredno močno. Moški so odhajali v tužino, da so tam z delom zaslužili sredstva za vzdrževanje družine. Vendar je Bela krajina kljub vsem sredstvom, ki so jih izseljenci pošiljali domov, ostala v zaostalih razmerah.

Komu sta pomagala žegnana voda z Zaplaza in sv. Lucija iz Zalisca...

Krščansko usmiljenje do bližnjega je lepa parola, ki jo nekateri radi poudarjajo ob vsaki priložnosti. To usmiljenje bi moralo biti še posebno veliko do starega in bolnega človeka, ki si sam ne zna in ne more pomagati. Povsem naravno je, da bi morali, imeti tako krščansko usmiljenje predvsem tisti, ki ga propagirajo, govore o grehih in celo smrtnih in drugih božjih kaznih, ki zadenejo človeka, če se ne ravna po božjih zapovedih. Spodnji primer ponovno dokazuje, da ni tako...

V Žužembenku živi odnoso životari 82-letna Jera Sprajc. Stara je v bolni. Ne vidi in

Dobravski mežnar Smolič — zaščitnik ljudskega zdravja...

Dolenjska hrani še mnogo malo znanih naravnih znamenitosti

Dolenjska, ki je veljala tako dolgo časa kot gospodarsko in kulturno zaostala pokrajina, se je pričela šele po osvoboditvi resno predramljati. Gospodarskemu in kulturnemu dvigu lahko pomaga tudi razvoj turizma, ki pa je na Dolenjskem šele v prvem razvoju. Ker je pri nas še malo delavnih turističnih društev, bi jih bilo treba v vseh večjih krajih ustanoviti, da bi odkrivala vse naravne znamenitosti in s tem privabljala obiskovalce.

Ena takih naravnih znamenitosti je še malo znana »Ledena jama« v bližini vasi Kunčev. V koečevskem hribovju. Najprijemnejša pot k »Ledeni jami« vodi iz Dol. Toplice čez prijazno vas Podturn pod roškim hribi, po lepi voznici poti do požarne vasi Podstenice. Tu si izletnik lahko ogleda Bazo 20 — znamenitost iz NOV. Od Podstenice vodi proti Kunčevi lepa gozdna pot med nešteti smrekami in bukvami. Med gozdinami jasami se odpre lep pogled na daljine hribov. Po dobri poldrugi uri hoda je vas Kunčev. Na severni strani vasi se še vidi razvaline gradu Kunčev, katerega lastnik je bil grof Kunt. V tem gradu se je dolgo skrivala pred tustvimi nasledovalci nesrečne Veronika Deseniška, druga žena celjskega grofa Friderika.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Propagandni turnir v Novem mestu

KONČNI VRSTNI RED: 1. TONE SKERJ, 2. SLAVKO SITAR, 3. SAMO MEDIC.

Propagandni šahovski turnir, ki ga je priredilo novomeško šahovsko društvo v počastitev dneva vstaje, je v glavnem že končan. Čeprav je ostalo še nekaj partij zadnjega kola. Vse kaže, da se po končanih odložitvah partij stane na tabeli bistveno ne bo spremenilo.

Prvo mesto je povsem zasluženost osvojil prvotekončni Tone Skerj, ki je ostal edini nepremagane na turnirju. Kaže, da je v solidni formi. Včasih mu je z malo več uspehi, včasih pa se je petimi sledi Sitar, ki se je končno moral zadovoljiti z drugim mestom, ker ga je v enem od zadnjih kol neupravičeno premagal Medic. Sitar je v glavnem dobro igral, z Medicem je prišel celo v bolni položaj, toda spregledal je figuro in izgubil. Po-

Črnomaljski nogometaši v Karlovcu

Ob prazniku Hrvatstva, 27. julija, so bili črnomaljski nogometaši povabljeni v Karlovec, kjer so igrali s »Proleterjem«. Ne moremo reči, da so igrali slabo, le priložnost niso znali izkoristiti. Klubu temu so zmagali z rezultatom 3:3. Sodnik Skočer iz Črnomolja pa je večkrat pograbil oči odskoval obe moštvi.

T. M.

se denar. Res mu je pobožna žena dala 1000 din za popravilo cerkve na Brezjah in 300 din za maše. Smolič se je še vrnili. Kot je zabil Sprajcarjevi, se je odločil za božjo pot v Lurd. Od tam ji bo lahko prinesel žegnane vode, ki ji bo pomagala na obeh in nogi. Spet je dobil tisočak na ta račun. »Pomoči« pa še ni bilo konec. Prišel je spet in povedal za neko romarsko pot na Stajerskem. Kdor jo obišče, si izprosi velike milosti. On da bo šel tja, starica pa naj kaj da za maše in doma prihodno. Spet je dobil tisočak...

Pobožni ženi je Smolič tudi navtičil, da voda iz izvira na Zaplazi nad Catežem pomaga ozdraviti. Tisoč din je prejel za popravilo cerkve na Zaplazi, ženi pa je prinesel »zdravilne« vode, da si je z njo mazala oči in nogo. Tudi sosedu se je mazala, uspeha pa ni. Smolič je ob tej ugotovitvi poudaril, da pač premalo molita! Potem je Smolič poklical na pomoč sveto Lucijo iz Zalisca, češ da je znano, kako ta svetnica rada pomaga bolnikom, če jo prosijo pomoči. Seveda zastojni ne, kajti tudi svetniki obratujejo denar... 500 din je prejel za popravilo cerkve v Zalisca, s čimer naj bi si ženska kupila pomoč svete Lucije, pa še 500 din je dala za cerkev v Dobruhi. Bo bolj držalo, če si kupi milost še pri farnem svetniku.

Zadovoljno je Smolič opravljal svojo pobožnarsko poslanstvo. Kaj bi ne, saj si je na ta račun privoščil marsikaj. Tisočaki so mu »prav prišli«, kot sam trdi. Seveda ni šel po »zdravilno« vodo na Zaplazo, pač pa je natočil neke umazane vode kar v domači cerkvi v Dobruhi. Po mazanju z njo je bilo zdravje žene še slabše, kar je povsem naravno. Tudi pojačana molitev žene in njene sosedu, ki sta skupno uporabljali mežnarjevo »zdravilo«, ni nič pomagalo, da bi umazana voda postala čudežno zdravilo. Zelo pa je pomagalo mežnarju, saj je za prejeti denar zvrnil precej kozarcev in litrov. Kljub vsej pobožnosti, je kazno, da sam je bolj veruje v zdravilno moč dobrega vina kot žegnane

Naročajte in berite
»DOLENJSKI LIST«

SAMO TOLIKO?

Za pralnice kremenčevega peska odstran kopačka na Loki počasi rastejo obilno novega novomeškega stadiona. Počasni, pravilno, čeprav bi lahko hitreje. Navzlic skromnim finančnim sredstvom, s katerimi je treba letos še prav posebej varčevati na vsakem koraku, pomaga občinski ljudski odbor Novo mesto pri gradnji novega stadiona, na katerem naj se razvija in krepi mladi rod. Pri sedanjih delih je pomembno pomagala enota novomeške garnizije JLA, tako pri delih z buldožerjem, kot pri ostalih zemeljskih delih. Na prostovoljno delo je prišlo po 40, 50, pa tudi po 250 borcev JLA! Izmed novomeških kolektivov, iz vrst športnikov in mladine pa je dostojno opravil nekaj prostovoljnega dela na novem stadionu edine kolektiv imenovanec OBLO. Razen redkih posameznikov pa drugih prostovoljev dostoj na novem stadionu še nismo videli.

Mar ni nekoliko sramotno, da puščajo vsi športniki in člani sindikata dela na novem stadionu tako vnetar? Medtem ko obkrožja Krke polno kopalcev in športnikov, pa na stadionu dela le počasni napredovalci. Zares bi bilo treba čisto drugače izkoristiti lepo vreme in krepko zavlati rokave, da bo stadion čimprej uporaben. Upamo, da bo za »Kremenčeve« kmalu zažela živahna aktivnost in da Novo mesto pri urejanju novega stadiona ne bo odpuvedalo.

G. D.

MOŠTVENO PRVENSTVO DOLENJSKE

Avogusta so se pričela predtekovanja v štirih conah za letošnje šahovsko moštveno prvenstvo Dolenjske. Medtem ko nam o tekmovalnih v koečevski in črnomaljski coni ni nič znanega, lahko navedemo prve rezultate iz novomeške in sliške cone. V novomeški coni bi morala tekmovali v Strali SK »Stojan Puc« — »Svoboda«. Ker se gimnazijci iz »Svobode« razlogov dvoboja niso udeležili, je »Svoboda« postala prvi finalist v coni in se bo udeležila z zmagovalcem dvoboja med prvo in drugo ekipo SD Novo mesto.

V sliški coni bi se morala srečati bršljinska »Svoboda« s trebanjskim šahovskim klubom. Ker se bršljinci dvoboja niso udeležili, so tudi Trebanjčani zmagali 3:0 v. o. v. o. Za prva cone se bosta udeležila 1. t. m. v Trebanju pomenil ekipo SK Ivančica gorica z domačim šahovskim klubom.

V petek zvečer ob 19. uri bo v mestni kavarni »Svoboda« dvoboj v okviru moštvenega prvenstva Dolenjske med prvim in drugim moštvom. SD Novo mesto. Za dvoboj so predvideni naslednji šahisti, ki se ga moralo obvezno udeležiti: Skerj, Sitar, Sitar, Primo, Vitanc, Janko 3. in pol.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

KINO

»KRKA« — NOVO MESTO: od 10. do 12. avgusta: ameriški barvni film »Pesem zlatega zapada«. Od 13. do 15. avgusta: ameriški film »Trinajsta ura«.

DOM JLA — NOVO MESTO: od 11. do 13. avgusta: ameriški barvni film »Južno od Sahare«. Od 14. do 16. avgusta: ameriški barvni film »Destiny«.

TREBNJE: 11. in 12. avgusta: ameriški film »River Street«. Predstava v nedeljo ob 14.30 uri.

KOSTANJEVICA: 12. avgusta: ivedski film »Dobri vojak Bum«. 13. avgusta: avstrijski film »Dva v avtu«.

DOL. TOPLICE: 11. in 12. avgusta: francoski barvni film »Ali Baba in 40 razbojnikov«. 13. avgusta: belgijski film »Banket ti hotapev«.

SENTERNEJ: 11. in 12. avgusta: mehiški film »Trije pustolovci«.

MOKRONOG: 11. in 12. avgusta: jugoslovanski film »Ešalon Dr. M.«.

METLIKA: 11. in 12. avgusta: ameriški film »Gospa Miniver«.

Nadaljevanje gradbenih del pri vodovodu v metliški občini

Republiška pomoč je omogočila nadaljnjo gradnjo vodovoda v občini Metlika. Strokovna dela je dobilo kot enesilni podizvajalci Splošno gradbeno podjetje »Pionir« iz Novega mesta. Začeli so z deli pri vasi Hrast.

Po vzgledu Grabrovcenov so tudi prebivalci vasi Gornja in Dolnja Lokvica, Trnovci in Dragomilja vas (vaskani Berče vasi) so to sklenili že lani) sklenili na zboru volivcev, da pomagajo dograditi vodovod, saj želijo, da pridejo čimprej do dobre in zdrave pitne vode. Sedaj ko se vodovod gradi, so se spomnili, koliko časa in truda jih stane dovoz vode ob vsaki suši, zato so sklenili pomagati pri gradnji po svojih močeh. Po osnutku odloka, ki so ga sprejeli na zboru volivcev z večino glasov, katerega pa mora še potrditi občinski ljudski odbor,

Velika udeležba volivcev na zboru, kjer so sprejeli to obvezo, in pripravljenost ljudi pomagati, da se za vedno rešijo skrbj za vodo, dokazuje, da ljudje pravilno cenijo pridelavo ljudske oblasti, da jim tudi v tem pomaga. S skupnimi naporj bodo uspehi gotovo večji in popolnejši.

METLIKA

Potrošniki ne morejo razumeti, zakaj je v Metliki sveže meso dražje za 20 do 30 din, kot je na Jurjevskem brodu v sosednji Hrvaški, ki je samo do sedanjih kilometrov oddaljen od Metlike. Metliški mesarji kupujejo živino pred klavnico in torej nimajo nobenih stroškov z dogonom, meso pa prodajo prav tako drago kot drugod, kjer imajo z dogonom ali prevozom živine znatne stroške. Čeznje se pritožujejo tudi živinorejci, češ da za vsako stvar odbijajo na težji živine.

Vsi, ki kupujejo v metliški mesnici, žele, da bi se cene znižale oziroma izravnale s cenami drugod. Zaradi take razlike v ceni grade mnogi potrošniki po meso raje na Hrvaško.

S. K.

Od Predgrada do Dobrega polja

Davna želja prebivalcev Roba v velikiški občini se bo v kratkem izpolnila. Njihov kraj bo elektrificiran. Pri elektrifikaciji precej pomagajo sami prebivalci, posebno pa so se odlikovali invalidi.

S. K.

Starčki pri poličku

Kapljice vina visijo na robu kozarcev ko drobni cekinčki. — Ej, takrat v stari Jugoslaviji... se razneži starček Tomaž. — Tako ne bomo živeli nikoli več, pove starček Peter. — Zdaj pride le še zapeček, roženkranec, smrt! — Starčekom se svetijo oči. — Čuj, Tomaž! reče starček Peter. — Le kako sem te gnajvil zaradi mejnika pri zelniku. To se bila lepa leta. Kako si me prošil, naj popustim... — Takrat je šla krava... reče trpko starček Tomaž. — Otroci so bili dve leti brez mleka. Dve leti zaradi tvoje trme. — Kaj boš, Pravica je bila moja, tako je bilo. — Nič ni bilo tako, Tomaž. Sodnijo si mazal, da ni nikjer zaškrpala. Taka je bila rajna pravica. — Kaj? Kakor da bi zdaj ne vzel tiste moje zemlje nazaj, ki ti jo je agrarna oblast dala. Vidiš, vse so mi vzeli, dragce, tako je danes z našo pravico. Svet so postavili na glavo. Zdaj se na mojem tvoj sin šopiri. — Kaj sta spet začela, se medlo nasmiha starček Andrej. — Za grob sta zrela, kakor mi vsi, pa bi se še za zemljo lasala. Kar dosti je bo poldrugi meter za vsakega. Jaz pa pravim: na zdravje rajne Avstrije! — Tako je! živo pritegne četrty starček Gričarjev Janez. — Pijmo, saj ne bomo dolgo. — Starci predeležijo palice iz desnic v levico in na klop in plejo. — Takrat je imel denar, drugo gačno veljavno kot danes, reč glasno Andrej in si obriše polsta. — Ze krono sem težko umel, goldinarji pa so samo na sejnih žvenketali v žepu. — Dobro besedo si rekel. In kako zadovoljni smo bili ljudje z vsem. Bob smo jedli, nezablen močnik, oven kruh in ni smo godrnjali. — Danes bi skoraj koruze ne sadili več. Tvoj sin, Tomaž, je vse polje zasadil s pšenico. Le kaj hoče? Vrag in tako gospodarstvo. — Vrag in tako gospodarstvo. Svetili smo s trskami in petroli, ko, danes pa žice. — Še to, Tomaž! Mene je bilo v rajni Jugoslaviji sram, če

sem moral v trgovino za moko. Fej in tak kmet, takrat. A danes? Da vidiš našega mladega! Na pudel vrže pest težkih dinarjev in pokliče cel žakelj bele. Gleda ko pav, zelenec! — Madona, se mladi šopirijo, se zjezi Andrej. — Moj je že tak ko Rošild. Gre in kupi tisto škaflo radion, a kozolec mu vžup leti, streha je gnila in fuč, orodje na dežju. — Pusti mladega! reče odločno Tomaž. — Kaj misliš, da nima oblast nič pri tem? Dobi,

— Kdo je vedel, da bo kdaj tako do konca prišlo, modruje Gričarjev Janez. Nič nismo mladim pripravili. Sadržereja, praviš. Tri lesnike mi je stari zapustil in nekaj drobnic. In nekaj češpič. Ali sem kahal tahudega, ali imel tiste drobne šiške za jesh. Nihe nas ni učil cepiti. — Ni bilo prav, da se rajna oblast ni brigala za take reči. Le ko bi rada davke in poslanke, je plačala golaž. Ta se pa snet preveč.

— Ta se pašpet preveč. Kar pomnim, je šla gnojnica po sredi ceste, zdaj pa nasenkraj jame in napol zastojni cement. Kaj misliš, Peter, da bo res dala oblast kakšno stvar zastoj? Jaz pravim, da bo vse gnojnice jame oblast »obrala nazaj, ali pa v skupno! — Pusti to, Janez, to bodo mladi rešili, pravi otožno Peter in srkne iz kozarca. — Mi smo živeli v rajnih državah! Ej, takrat v rajni Avstriji... Starčku zabeste oči. — Pijmo, možje, zdaj je nov svet in mi ga ne razumemo. Saj ne bo nikol tako, kot bi mi hoteli, nihče nas ne posluša. Stari smo, Starčki onemijo in gledajo skozi okno, da bi si ne videli v oči. — Za gorico zahaja toplo poletno sonce. — Kapljice vina visijo na robu kozarcev ko drobni cekinčki. — Mile Rog

— Kdo je vedel, da bo kdaj tako do konca prišlo, modruje Gričarjev Janez. Nič nismo mladim pripravili. Sadržereja, praviš. Tri lesnike mi je stari zapustil in nekaj drobnic. In nekaj češpič. Ali sem kahal tahudega, ali imel tiste drobne šiške za jesh. Nihe nas ni učil cepiti. — Ni bilo prav, da se rajna oblast ni brigala za take reči. Le ko bi rada davke in poslanke, je plačala golaž. Ta se pa snet preveč.

— Ta se pašpet preveč. Kar pomnim, je šla gnojnica po sredi ceste, zdaj pa nasenkraj jame in napol zastojni cement. Kaj misliš, Peter, da bo res dala oblast kakšno stvar zastoj? Jaz pravim, da bo vse gnojnice jame oblast »obrala nazaj, ali pa v skupno! — Pusti to, Janez, to bodo mladi rešili, pravi otožno Peter in srkne iz kozarca. — Mi smo živeli v rajnih državah! Ej, takrat v rajni Avstriji... Starčku zabeste oči. — Pijmo, možje, zdaj je nov svet in mi ga ne razumemo. Saj ne bo nikol tako, kot bi mi hoteli, nihče nas ne posluša. Stari smo, Starčki onemijo in gledajo skozi okno, da bi si ne videli v oči. — Za gorico zahaja toplo poletno sonce. — Kapljice vina visijo na robu kozarcev ko drobni cekinčki. — Mile Rog

— Kdo je vedel, da bo kdaj tako do konca prišlo, modruje Gričarjev Janez. Nič nismo mladim pripravili. Sadržereja, praviš. Tri lesnike mi je stari zapustil in nekaj drobnic. In nekaj češpič. Ali sem kahal tahudega, ali imel tiste drobne šiške za jesh. Nihe nas ni učil cepiti. — Ni bilo prav, da se rajna oblast ni brigala za take reči. Le ko bi rada davke in poslanke, je plačala golaž. Ta se pa snet preveč.

— Ta se pašpet preveč. Kar pomnim, je šla gnojnica po sredi ceste, zdaj pa nasenkraj jame in napol zastojni cement. Kaj misliš, Peter, da bo res dala oblast kakšno stvar zastoj? Jaz pravim, da bo vse gnojnice jame oblast »obrala nazaj, ali pa v skupno! — Pusti to, Janez, to bodo mladi rešili, pravi otožno Peter in srkne iz kozarca. — Mi smo živeli v rajnih državah! Ej, takrat v rajni Avstriji... Starčku zabeste oči. — Pijmo, možje, zdaj je nov svet in mi ga ne razumemo. Saj ne bo nikol tako, kot bi mi hoteli, nihče nas ne posluša. Stari smo, Starčki onemijo in gledajo skozi okno, da bi si ne videli v oči. — Za gorico zahaja toplo poletno sonce. — Kapljice vina visijo na robu kozarcev ko drobni cekinčki. — Mile Rog

— Kdo je vedel, da bo kdaj tako do konca prišlo, modruje Gričarjev Janez. Nič nismo mladim pripravili. Sadržereja, praviš. Tri lesnike mi je stari zapustil in nekaj drobnic. In nekaj češpič. Ali sem kahal tahudega, ali imel tiste drobne šiške za jesh. Nihe nas ni učil cepiti. — Ni bilo prav, da se rajna oblast ni brigala za take reči. Le ko bi rada davke in poslanke, je plačala golaž. Ta se pa snet preveč.

— Ta se pašpet preveč. Kar pomnim, je šla gnojnica po sredi ceste, zdaj pa nasenkraj jame in napol zastojni cement. Kaj misliš, Peter, da bo res dala oblast kakšno stvar zastoj? Jaz pravim, da bo vse gnojnice jame oblast »obrala nazaj, ali pa v skupno! — Pusti to, Janez, to bodo mladi rešili, pravi otožno Peter in srkne iz kozarca. — Mi smo živeli v rajnih državah! Ej, takrat v rajni Avstriji... Starčku zabeste oči. — Pijmo, možje, zdaj je nov svet in mi ga ne razumemo. Saj ne bo nikol tako, kot bi mi hoteli, nihče nas ne posluša. Stari smo, Starčki onemijo in gledajo skozi okno, da bi si ne videli v oči. — Za gorico zahaja toplo poletno sonce. — Kapljice vina visijo na robu kozarcev ko drobni cekinčki. — Mile Rog

— Kdo je vedel, da bo kdaj tako do konca prišlo, modruje Gričarjev Janez. Nič nismo mladim pripravili. Sadržereja, praviš. Tri lesnike mi je stari zapustil in nekaj drobnic. In nekaj češpič. Ali sem kahal tahudega, ali imel tiste drobne šiške za jesh. Nihe nas ni učil cepiti. — Ni bilo prav, da se rajna oblast ni brigala za take reči. Le ko bi rada davke in poslanke, je plačala golaž. Ta se pa snet preveč.

— Ta se pašpet preveč. Kar pomnim, je šla gnojnica po sredi ceste, zdaj pa nasenkraj jame in napol zastojni cement. Kaj misliš, Peter, da bo res dala oblast kakšno stvar zastoj? Jaz pravim, da bo vse gnojnice jame oblast »obrala nazaj, ali pa v skupno! — Pusti to, Janez, to bodo mladi rešili, pravi otožno Peter in srkne iz kozarca. — Mi smo živeli v rajnih državah! Ej, takrat v rajni Avstriji... Starčku zabeste oči. — Pijmo, možje, zdaj je nov svet in mi ga ne razumemo. Saj ne bo nikol tako, kot bi mi hoteli, nihče nas ne posluša. Stari smo, Starčki onemijo in gledajo skozi okno, da bi si ne videli v oči. — Za gorico zahaja toplo poletno sonce. — Kapljice vina visijo na robu kozarcev ko drobni cekinčki. — Mile Rog

— Kdo je vedel, da bo kdaj tako do konca prišlo, modruje Gričarjev Janez. Nič nismo mladim pripravili. Sadržereja, praviš. Tri lesnike mi je stari zapustil in nekaj drobnic. In nekaj češpič. Ali sem kahal tahudega, ali imel tiste drobne šiške za jesh. Nihe nas ni učil cepiti. — Ni bilo prav, da se rajna oblast ni brigala za take reči. Le ko bi rada davke in poslanke, je plačala golaž. Ta se pa snet preveč.

— Ta se pašpet preveč. Kar pomnim, je šla gnojnica po sredi ceste, zdaj pa nasenkraj jame in napol zastojni cement. Kaj misliš, Peter, da bo res dala oblast kakšno stvar zastoj? Jaz pravim, da bo vse gnojnice jame oblast »obrala nazaj, ali pa v skupno! — Pusti to, Janez, to bodo mladi rešili, pravi otožno Peter in srkne iz kozarca. — Mi smo živeli v rajnih državah! Ej, takrat v rajni Avstriji... Starčku zabeste oči. — Pijmo, možje, zdaj je nov svet in mi ga ne razumemo. Saj ne bo nikol tako, kot bi mi hoteli, nihče nas ne posluša. Stari smo, Starčki onemijo in gledajo skozi okno, da bi si ne videli v oči. — Za gorico zahaja toplo poletno sonce. — Kapljice vina visijo na robu kozarcev ko drobni cekinčki. — Mile Rog

— Kdo je vedel, da bo kdaj tako do konca prišlo, modruje Gričarjev Janez. Nič nismo mladim pripravili. Sadržereja, praviš. Tri lesnike mi je stari zapustil in nekaj drobnic. In nekaj češpič. Ali sem kahal tahudega, ali imel tiste drobne šiške za jesh. Nihe nas ni učil cepiti. — Ni bilo prav, da se rajna oblast ni brigala za take reči. Le ko bi rada davke in poslanke, je plačala golaž. Ta se pa snet preveč.

— Ta se pašpet preveč. Kar pomnim, je šla gnojnica po sredi ceste, zdaj pa nasenkraj jame in napol zastojni cement. Kaj misliš, Peter, da bo res dala oblast kakšno stvar zastoj? Jaz pravim, da bo vse gnojnice jame oblast »obrala nazaj, ali pa v skupno! — Pusti to, Janez, to bodo mladi rešili, pravi otožno Peter in srkne iz kozarca. — Mi smo živeli v rajnih državah! Ej, takrat v rajni Avstriji... Starčku zabeste oči. — Pijmo, možje, zdaj je nov svet in mi ga ne razumemo. Saj ne bo nikol tako, kot bi mi hoteli, nihče nas ne posluša. Stari smo, Starčki onemijo in gledajo skozi okno, da bi si ne videli v oči. — Za gorico zahaja toplo poletno sonce. — Kapljice vina visijo na robu kozarcev ko drobni cekinčki. — Mile Rog

— Kdo je vedel, da bo kdaj tako do konca prišlo, modruje Gričarjev Janez. Nič nismo mladim pripravili. Sadržereja, praviš. Tri lesnike mi je stari zapustil in nekaj drobnic. In nekaj češpič. Ali sem kahal tahudega, ali imel tiste drobne šiške za jesh. Nihe nas ni učil cepiti. — Ni bilo prav, da se rajna oblast ni brigala za take reči. Le ko bi rada davke in poslanke, je plačala golaž. Ta se pa snet preveč.

— Ta se pašpet preveč. Kar pomnim, je šla gnojnica po sredi ceste, zdaj pa nasenkraj jame in napol zastojni cement. Kaj misliš, Peter, da bo res dala oblast kakšno stvar zastoj? Jaz pravim, da bo vse gnojnice jame oblast »obrala nazaj, ali pa v skupno! — Pusti to, Janez, to bodo mladi rešili, pravi otožno Peter in srkne iz kozarca. — Mi smo živeli v rajnih državah! Ej, takrat v rajni Avstriji... Starčku zabeste oči. — Pijmo, možje, zdaj je nov svet in mi ga ne razumemo. Saj ne bo nikol tako, kot bi mi hoteli, nihče nas ne posluša. Stari smo, Starčki onemijo in gledajo skozi okno, da bi si ne videli v oči. — Za gorico zahaja toplo poletno sonce. — Kapljice vina visijo na robu kozarcev ko drobni cekinčki. — Mile Rog

— Kdo je vedel, da bo kdaj tako do konca prišlo, modruje Gričarjev Janez. Nič nismo mladim pripravili. Sadržereja, praviš. Tri lesnike mi je stari zapustil in nekaj drobnic. In nekaj češpič. Ali sem kahal tahudega, ali imel tiste drobne šiške za jesh. Nihe nas ni učil cepiti. — Ni bilo prav, da se rajna oblast ni brigala za take reči. Le ko bi rada davke in poslanke, je plačala golaž. Ta se pa snet preveč.

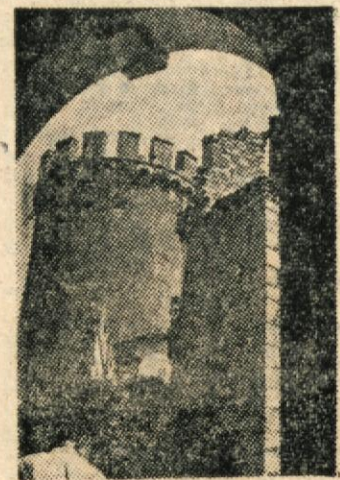
— Ta se pašpet preveč. Kar pomnim, je šla gnojnica po sredi ceste, zdaj pa nasenkraj jame in napol zastojni cement. Kaj misliš, Peter, da bo res dala oblast kakšno stvar zastoj? Jaz pravim, da bo vse gnojnice jame oblast »obrala nazaj, ali pa v skupno! — Pusti to, Janez, to bodo mladi rešili, pravi otožno Peter in srkne iz kozarca. — Mi smo živeli v rajnih državah! Ej, takrat v rajni Avstriji... Starčku zabeste oči. — Pijmo, možje, zdaj je nov svet in mi ga ne razumemo. Saj ne bo nikol tako, kot bi mi hoteli, nihče nas ne posluša. Stari smo, Starčki onemijo in gledajo skozi okno, da bi si ne videli v oči. — Za gorico zahaja toplo poletno sonce. — Kapljice vina visijo na robu kozarcev ko drobni cekinčki. — Mile Rog

— Kdo je vedel, da bo kdaj tako do konca prišlo, modruje Gričarjev Janez. Nič nismo mladim pripravili. Sadržereja, praviš. Tri lesnike mi je stari zapustil in nekaj drobnic. In nekaj češpič. Ali sem kahal tahudega, ali imel tiste drobne šiške za jesh. Nihe nas ni učil cepiti. — Ni bilo prav, da se rajna oblast ni brigala za take reči. Le ko bi rada davke in poslanke, je plačala golaž. Ta se pa snet preveč.

Na obisku po gorenjskih in primorskih muzejih 7. do 9. julija 1956

Modro nebo, morje zlata po zelenem valovju gričev, težko zorenje trte, pesem skrbčev, hiše, gradovi, trdnjaviški stolpi, v daljavi srebrna furlanska nižina in spet prigravica nad polnimi brajdami, skrčati, češnje in breskve pa briški nektar v kletih, ki se mu zlata rebula pravi.

Stojimo pred vhodnim stolpom v Smartnem v Brdih in

Rihenski grajski stolp v Braniku

prijatelj Ludvik nam tolmači. Smartno — obzidana vas na odsekanem bregu, središče današnjih Brd. Kamnite, na kup zmetene hiše, ozke ulice, ob straneh stolpi — nekdanja trdnjava iz avstrijsko-benečanskih vojn v 16. in 17. stoletju.

Hodimo po ozkih ulicah, pod napušč, pod ganki, pod kami-

ni. Se v briški kuhinjo stopimo. In bilo bi čudno, če ne bi v tem kraju, v srcu Brd poskusili tudi briškega nektarja.

Medana, vas, ki ji je krivična državna meja vzela tretjino zemlje na jugu, kjer človek razočaran stoji na slovensko zemljo, ki je ostala onkraj meje. Cel Steverjan z Oslavjem je tam, Pevma, Rutarje, Dolenje, Mirnik... Briči so kot v vreči, iz katere je samo ozek izhod. Ena sama pot čez Vrhovlje je v Brda, ena sama pot nazaj! Sicer pa vse naokrog krivična meja.

Vendar je kljub temu v Medani dobra volja. Najlepši družni dom v Brdih imajo. Ko se razgledamo po vasi, ko obiščemo še Gradnikovega brata na domu, se ustavimo v »Gostilni veselih kmetov«, kjer nas čaka kosilo, rebula na mizi in veseli Briči. Nič novega ne bom zapisal, če povem, da smo bili veseli tudi mi.

Ustavimo se v Vipavah, v kraju z dvema gradovima. Sta-

rega, sredi močnih cipres, v katerem so imeli goriški At-

temsi svoj lovski san, so že pred stoletji močno razmajale bene-

čanske kroglice, danes pa služi grajska klet zadrugi. V novem gradu, nekdanji lasti baronov

Teufenhachov, pa prav tako vrvi živahno zadržano življenje tamonjšega kmetijskega kolekti-

va. In potem gremo skozi Kozano — tudi tu najdemo v družbi našega Ludvika novo prijazo-

družbo! — v Kojško, nekdanjo

prestoletico goriških Brd. Nje. gov Sveti Križ je eden največjih umetniških spomenikov na Goriškem (krilni gotski oltar s freskami v prezbitariji iz 15. stoletja in še dva stranska »zlati« oltarja). V farni cerkvi v središču sta dva dragoceni podobi Paola Veronesija in poleg zakristije je ohranjena stara gotška kapelica. — V koščanskem gradu pa je ostala zgodovina le v grajskih vratih, grofovskih grbih in marmornih ploščah na grajskem dvorišču, sicer pa se je tudi v tem gradu razraslo novo življenje.

Pozen popoldan je že, ko se čez Vrhovlje vračamo mimo Prelesja (v tamonjši podružnici sv. Ahaca so znamenite freske iz 15. stoletja, ki so jih po osvojitvi kopirali za razstavo naše srednjeveške umetnosti v Parizu) v dolino Soče. In že drsimo po lepi gladki cesti zopet mimo sledov iz prve svetovne vojne — v Novo Gorico

Tretje jutro nas najde v Kromberku pri Gorici. Velik, častitljiv grad Coroninjev, obdan z zelenjem stoletnih dreves je danes ves namenjen za goriški muzej. Oba prednja stolpa sta porušena že iz prve svetovne vojne. Toda odgovorni ljudje na okraju v Novi Gorici so obljubili svojo pomoč in jo tudi že dajejo. Za praznik vstaje slovenskega naroda so v obnovljenih prostorih odprli zbirko NOB. Potem pridejo na vrsto še ostali oddelki, med katerimi ne bo najmanj zanimiv tisti, ki bo prikazoval Slovence na tisočletni straži pred romanskim navalom.

Na goriški Kostanjevici si v samostanu še ogledamo grobnico zadnjih francoskih kraljev Burbonov, potem pa se potegnemo skozi Dornberk (Zali hrib) v Branik, kjer je dolga leta živel in delal Simon Gregorčič. Plošča, ki so jo Italijani razbili in jo je takrat razbito skrili zaveden vaščan, danes znova krasí steno občinskega poslopja.

Mogočen grad nad Branikom je bil v zadnji vojni požgan. Zdaj ga deloma obnavljajo. Škoda čudovite zgradbe, če bi jo pustili propasti.

Nato skozi Dutovlje — središče kraškega terana! — v Tomaj. Tu se ustavimo pred hišo smrti pesnika kraških skal, brinla in borovcev — Srečka Kosovel. Potem drsimo dalje čez Kras, mimo vrtač, redkih borovih gozdičev in skalnatih gmanj, na katerih v žarkem popoldnevu rezko odmeva brnenje skrbčev.

Predjamski grad, nekdanje zatočišče roparskega vitezja Erazma, je pozneje doživel še nekaj prezidav. Zgrajen v navpični,

nad sto metrov visoki pečini, s svojim grajskim muzejem privablja letno na tisoče domačih in tujih obiskovalcev. Med njimi smo bili letos tudi mi.

V Postojni obiščemo še Notranjski muzej, prostore speleološkega (jamskega) pa pravkar preurejajo. In nato zdrsimo po široki betonski cesti proti Ljubljani.

Skozi Dolenjsko se vozimo v temni poletni noči.

Za zaključek: pokrajinski in krajevni muzeji na Slovenskem si krepko utirajo pot. Potrebni so, kajti centralni muzeji ne morejo opraviti vsega muzejskega in spomeniškovarstvenega dela v naši ožji domovini. In nujno je, da krajevne zanimivosti ostanejo v kraju, kjer so zaživele, kjer so se dvignile in zrasle z ljudstvom. Znamenje časa so, podoba zemlje in njenih ljudi. Ne smemo se ločiti iz okolja, kamor spadajo.

Kot večina naših muzejev — morda so od 40 muzejskih ustanov v Sloveniji komaj tri, štiri svetle izleme — tudi gorenjskim in primorskim muzejem primanjkuje prostora. Toda ustanove so tu, zrcalo narodove kulture so. Treba pa je, da je to zrcalo dovolj veliko, da za-

Smartno v Brdih

jame vse dobe, vso zgodovino, vso duhovno, materialno in socialno plat posamezne pokrajine. Zato naj se muzeji ne duše. Več zraka, več prostora, več razumevanja!

In prav na kraju: topla zahvala vodstvu okraja v Novem mestu, ki je dolenjskim in belokranjskim muzejem omogočilo to poučno ekskurzijo. Nihče ne more zanikati: bila je potrebna in koristna.

Jože Dular

V vsako našo hišo in družino:
DOLENJSKI LIST!

Tabor ob morju

Avtomobili raznih znamk dr. vijo po moderni cesti, ki se vzpenja od Medveje proti Moščenicki Dragi; prehitro vozijo, da bi opazili taborniški znak na oljčnem drevesu ob vhodu v tabor Rodu gorjanskih tabornikov.

Ozek, a gosto porasel pas sredozemskega gozda loči taborni prostor od avtoceste. Sela ob

ki ga je povzročil parnik, je neusmiljeno prevrnil tri vedra kompota, ki so ga hladili v hladnem izviru tik morja. V žurah ob tabornem ognju je bila ostra kritika zaradi izgubljenega kompota.

Nekateri taborniki so posebej uživali v raziskovanju morskega dna. Velike morske ješke in razne školjke, morske zvezde,

Obisk predsednika OLO tov. Franca Pirkoviča v taboru medvedkov in čebelic v Medveji

ovinku vrh klanca marsikateri vozač ustavi vozilo, da se nauži čudovitega pogleda, ki se tu odpre na naselje štorov si-ve, zelene in rjave barve, razpostavljeno v treh terasah tik nad morjem. Res dober okus je imel prof. Glonar, da je našel ta prostor...

Od srede junija do konca oktobra uživa dolenjska mladina v štirih izmenah lepoto Jadrana. Kdor sam ne vidi, ne verjame, koliko barv ima to morje.

Kako preživlja naša mladina dneve pod šotori? Vse se vrli okrog morja. Taborni red predvideva kopanje dvakrat na dan, a mnogi tudi v času opoldanskega odmora ne vzdrže in brskajo po obali ali pa vztrajno čepijo na skali in mečejo trnek v morje. Ribiške karte tu niso potrebne.

Za vzdrževanje discipline v taboru so predvidene razne kazni. Najhušja je prepoved kopanja, ki jo taborovodja uspešno uporablja.

V dveh, treh tednih človek kaj malo spozna morje, ki ima svoje muhe. Ježkov bodice so prva nevarnost za prevnete kopalce. Od morskih valov razjedeno skalovje je marsikateremu nepredvideno razrezalo kožo. Skakalci v vodo so spomnili trn morskega dna in ugotovili, da ni vseeno, ali skačejo ob plim ali ob oseki. Vsak kopalca praj ali slej ugotovi, da je morska voda ne samo slana, temveč tudi grenka.

Dežurni vod je nekega dne prepozno ugotovil, da ni zaupati morju tudi kadar je njegova površina kot zrcalo. Nenaadni val,

celo nekaj koral so privlekli na dan.

Morski pes preganja kot mora vse kopalce, posebno pa taborovodjo in dežurnega, ki misli na to zverino vedno, kadar vidita kopalce predaleč od brega.

Na zunaj skoraj enolično življenje v taboru poživljajo izleti. Večkrat so šli novomeški taborniki v Moščenicko Drago, kjer jih je privlačila lepa plaža, igrišče za odbojko in zanimivo naselje Moščenice, od koder je prelep razgled na vhod v Kvarnerski zaliv.

Nepozaben je bil tudi izlet na Učko (1400 m), kjer nas je prevzel svež gorski zrak in čudovit pogled na Čepičko polje.

Najlepši so večeri v taboru ob morju. Le nerade slišijo sku-pine, ki sedijo na robu terase v tihem pogovoru ali živahnem petju, oster žvižg piščalke dežurnega, ki napoveduje nočni molk.

Nočne straže si preganjajo dolgačas z dresiranjem ježev, ki so redni gostje v okolici kuhinje, ali pa opazujejo ribiče, ki lovijo požno v noč...

Letos je tudi dolenjska mladina spoznala lepoto Jadrana.

Sivi Jalovec

Taborna kuhinja je najmikavnejši kotiček...

„Vsako številko težko pričakujem...“

Eno od mnogih pism od naših bralcev v tujini

V soboto smo dobili med ostalo pošto tudi pismo našega naročnika Franka Bowhana iz Sheboygana (USA), ki nam piše:

»Cenjena uprava, v prigrbu vam pošiljam ček za 11 dolarjev za poravnavo naročnine za Dolenjski list, s čimer ga imam plačanega do novega leta 1957. List mi zelo ugaja in vsako številko le težko pričakujem. Obžalujem, da večini potuje časopis po cel mesec, vendar pa ga dobim in si ohi-ljam srce z novicami, ki mi prispejo iz moje rojstne domovine, ki je nisem videl

petdeset let. Da, kako velike spremembe v tem dolgem času je doživela. Hrepenim, da bi še enkrat videl to krasno Dolenjsko in obiskal tudi vaše Novo mesto, kjer sem se izučil mojega rokolodstva. Želim vam vse najboljše, mnogo uspeha pri vašem delu in ostanite mi pozdravljeni!

Vaš rojak

Frank Bowhan.

Podobnih pism smo dobili zadnje čase že več in se za dobre želje in lepe pozdrave rojakom iskreno zahvaljujemo! Zares nas veseli, da jim list iz stare domovine toliko pomeni in vsakomur želimo, da bi utegnil obiskati stare znane kraje in svoje! Vsem bralcem našega tednika v tujini prav lepe, tople pozdrave!

Uredništvo in uprava

»Dolenjskega lista«

Dober agitator

V ZDA bodo letos novembra volitve predsednika ZDA. Obe glavni stranki, republikanska in demokratska, se na volitve že delj časa pridno pripravljata. Govorniki in agitatorji posameznih strank nastopajo na raznih krajih in vsak skuša čimbolj omalovaževati sposobnost in delovni program nasprotni stranke.

Nedolgo tega je v državi Washington nastopil demokratski kandidat, ki je krepko udaril po republikancih. Stal je na odru, ki so ga na hitro roko postavili nalašč za njegovo zborovanje.

Kandidat je govoril ognjevit, mahal z rokami in udarjal z nogami ob tla. Kar naenkrat pa se je pod njim zlomila deska in govornik se je komaj obdržal na odru. To ga ni niti malo zmotilo v govoru. Ponovno se je zvrnil in rekel: »Gotovo so ta oder postavili republikanski mizarji sedanje državne uprave, ki ne marajo demokratov!«

Pravilo, da ga je ta pripomba napravila bolj popularnega kot ves politični govor.

Najsrčnejši oče

Najsrčnejši oče, vsaj glede števila otrok, je bil gotovo bivši maroški sultan Mulaj Ismail. Zapustil je nič manj kot 548 sinov in 340 hčera. Izračunali so, da se mu je rodil povprečno en otrok na vsakih 20 ur.

Oskrba v partizanih

Mlad inteligent pride v partizane in se javi komisariju čete. Ta ga pohvali za njegovo odločnost. Takoj nato potoži novinec komisariju, da je skoraj brez obleke. Nič hudega, meni komisar in mu priporoči, da napiše na listek vse kar potrebuje. Novinec res napiše: hlače, bluza, ovijace, plašč in druge stvari. Skrbno napisano »trebovanje« izroči komisariju. Takoj nato mu komisar izroči puško in naboje tre pravi: »Naši gredo nocoj v akcijo na Italijane. Pridruži se jim in si pri sovražniku nabavi vse kar potrebuješ.«

OKROGLE

»Prosim vas,« pravi gost, »nalijte mi v vino vode, da ne bo tako močno.«

»Moje poklica me pa vi ne boste učili!« mu zabrusti krčmar.

»Veš, zvedel sem, da moja zaročenka potroši na leto pri svoji šivilji najmanj 50.000 dinarjev.«

»No, in?«

»Hm... Poročil sem raje šiviljo.«

»Jaka, pa res ne vem, kako moreš žlampat to vino, ki ima okus po sodu.«

»Viš, šime, prijatelja moramo ljubiti tudi z njegovimi napakami.«

»Želite?«

»Tekočino za rast las.«

»Veliko ali majhno steklenico?«

»Majhno! Predolgi las nočem.«

»Zakaj neki mi je zdravnik preporučal kuhati?« potoži mlada žena možu.

»Najbrž prav zaradi mojega zdravja...«

»Ali prehitro vozim, dragica?«

»Ne, ampak ti moraš biti previdna, ker imaš v avtomobilu dve otroci.«

»Kaj pa, če imata?«

»Kaj pa, če imata?«

»Kaj pa, če imata?«

Dve prepotrebni knjižici

Zavod za napredek gospodinjstva in Ljubljani je dal pred kratkim na knjižni trg dve drobni, a prepotrebni knjižici. Namenjeni sta obratnim in solskim kuhinjam, taborec in kolonijam, pa tudi vsako družinsko gospodinjstvo bo s pridom segalo po navodilih, ki jih prinašata.

»PREPROSTA KOSILA« je napisalo sedem tovariš. Knjižica vsebuje 127 receptov za preprosta, a tečna kosila. Izkušnje Zavoda za napredek gospodinjstva in Višje gospodinj-ske šole v Grobljah se kažejo tudi v tej knjižici, saj je vsak obrok po kalorični in sestavinski vrednosti zares približan zahtevam preprostega kosila, ki pa je vendarle tečno, okusno in hranljivo. Knjižica vsebuje recepte za pripravo kosil z govedino, tetelino, svinjo in suho svinjino, s klobasami, s koštrunovino in kunčjim mesom, z ribami in drobovino, s krvjo in

za kosila z enolončnicami brez mesa.

Brošura »MALICE IN SEKAJ« bo poučila gospodinje in matere, kaj vse potrebuje otroci: beljakovine za rast, rudninske snovi in vitamine za zdravje in odpornost, skrob, sladkor in maščobe za toploto in moč. In prav z malicami lahko damo otrokom mnogo tega, česar v običajni hrani navadno pogrešajo. Pestre malice v mlečnih kuhinjah in doma v velikih meri pomagajo ohraniti otrokovo zdravje in skrbijo za njegov pravičen razvoj. Brošura prinaša na 16 straneh precej receptov za pravilno uporabo mlečnih pišč, jogurtov z različnimi dodatki, za namaze, izdelke iz kvasnega testa, za strnjence, razne sladke jedi ter podobno.

Knjižici ima na zalogi okrajni gospodinjstvi center v Novem mestu, dobite pa ju lahko tudi v bližnji knjigarni.

V SAMOTAH PRAGOZDA

Priredil in marisal Sasa Dobrila

115.

»Niti do najine ute ne prideva, kaj šele do Dovganove koč, da bi lahko telefonirala v St. Paul po pomoč! Rok ni odgovoril, ampak je tekel z vztrajnim korakom: kakršnega je bil vajen že iz otroških let. Tudi Vilče je napel vse sile, da je dohajal tovariša.

118.

Dečka sta drug za drugim smuknila skozi vhod k bobru. Gospodar ju tudi tokrat ni čakal, ampak jima je gostoljubno prepusil svojo streho. Videla sta le še pljuski pri drugi luknji. »Tu ostaneva do noči,« je rekel Rok. »Morda se navlečeta in podelje.« Utrujena sta se zavalila na ležnico.

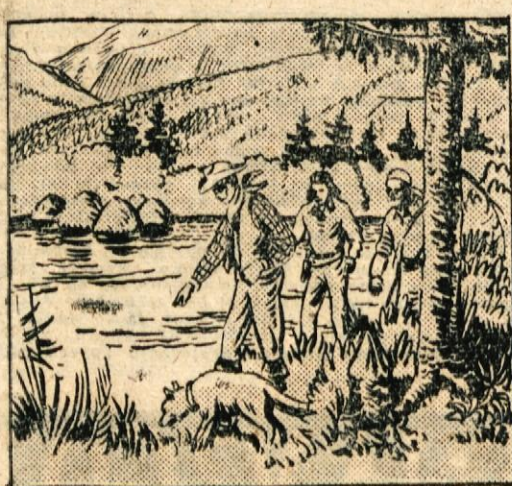
116.

Psi so bili že čisto blizu, ko sta pritekla v bližino bobrovega jezera. »Skočiva v jezero!« je zaklical Rok. »Preden našjo zagledajo, priplavava pod vodo k bobru v hišo in nihče naju ne najde.« Pritekla sta na breg in se brez besed pognala v vodo. Takoj nato je javilo glasno lajanje, da jima je tolpa na sledu.

119.

V trenutku sta oba zaspala kot ubita. Ko sta se prebudila, je bila zunaj že trda noč. Vse okrog je vladala pepelna tišina. Bila sta lačna in zato sta ogledala bobru vejo. Priznati sta morala, da je bila prav okusna. Nato sta zapiplava spet v jezero.

117.

Dečka sta plavalja že globoko pod vodo, ko so bili zasledovalci na bregu jezera. »Tule sta šla v vodo!« je kričal »Brazgotine« ves hrupav. »Gotovo sta že nekje zlezla na suho. Pojdimo okrog jezera, da najdemo spet sledove!« In skoraj dve uri se je razlegalo divje lajanje po okolici.

120.

Priplavala sta na breg. Na vsak korak sta prisluškovala in preden sta prispela do gozda, se jima je zdelo, da je minila cela večnost. Imela sta srečo, da jima je luna nekoliko razsvetljevala pot. Danes je bil zadnji dan, ki sta ga imela prebiti v gozdu.